

דף קע"ג

נח' אם אותיות נקנות במסירה

הגמרא הביאה שלא חוששים לנפילה, ואפילו אביי מודה שלא חוששים לנפילה של אחד. ומקשה הגמרא ממה ששינונו בברייתא, שכשם ששני יוסף בן שמעון הגרים בעיר אחת אינם מוציאים שטר חוב זה על זה, כך אין הם מוציאים על אחרים, וכיון שהתנא של משנתנו והתנא של הברייתא לא חולקים אם חוששים לנפילה, במה הם חולקים? אלא שאומרים שמי שהשטר נכתב לו נתן את השטר לאדם ששמו כשמו. והתנאים חולקים אם 'אותיות נקנות במסירה' או לא. לדברי התנא של המשנה 'אותיות נקנות במסירה', והלוה ישלם למי שהשטר בידו. ולדברי התנא של הברייתא 'אין אותיות נקנות במסירה! והלוה יכול לדחות את מוציא השטר ולומר שהוא פקדון אצלו, ולשני יאמר השטר אינו בידך'³²⁵.

ואיבע"א לכו"ע אותיות נקנות במסירה ונח' בצריך להביא ראייה

או שנאמר שגם התנא של הברייתא סובר שאותיות נקנות במסירה, בלא שטר אחר. והתנאים נחלקו בצריך להביא ראייה, אם המחזיק בשטר צריך להביא ראייה שהשטר נמסר לו. התנא של המשנה סובר שאין צריך להביא ראייה, והתנא של הברייתא סובר שצריך להביא ראייה³²⁶. וכמו שנחלקו אביי ורבא³²⁷ במה ששינונו אותיות נקנות במסירה ואמר אביי שהמחזיק בשטר צריך להביא ראייה שהשטר נמסר לו, ורבא אמר שאינו צריך להביא ראייה, אלא העמידהו בחזקת המוחזק בו³²⁸. ואמר אביי שהוא למד שצריך להביא ראייה ממה ששינונו בברייתא, אחד מן האחין שהשטר חוב יוצא מתחת ידו³²⁹ עליו להביא ראייה, והוא הדין לאחרים. ורבא אמר שאחים שונים מכל אדם המחזיק צריך להביא ראייה, מפני שאחים חוטפים זה מזה.

רבא א' א"צ וראיה ממה ששינונו שצ' ויש אומרים, שרבא אמר שהוא למד שהמחזיק להביא ראייה דוקא באחד האחים

אינו צריך להביא ראייה ממה ששינונו בברייתא, אחד מן האחין שהשטר חוב יוצא מתחת ידו עליו להביא ראייה. והתנא אומר דוקא באחד מהאחים שצריך להביא ראייה, מפני שאחים חוטפים זה מזה, אבל לא

325 אבל אם כתבו הרשאה זה לזה ישלם לו בעל כרחו. רשב"ם.

326 כמו שפוסקים הלכה בפ' המוכר את הספינה כרבי וכמה שאמר רב אשי אותיות מילי גינהו ומילי במילי לא נקנו אלא היכן שמסרו לו ונתנו. אבל צריכים ראייה ועדים שמסרו לו לזה בפניהם, שלא נא' פקדון הוא אצלו או השמיטו ממנו. רשב"ם.

327 רשב"ם כ' שהתנא של המשנה ושל הברייתא נח' במח' אביי ורבא. תוס' כתבו שמח' המשנה והברייתא אינה במח' אביי ורבא. שאביי שמצריך להביא ראייה מודה שלא חוששים לנפילה ופקדון בשמו כשמו כמו שא' בפרק ט"ו ביבמות אמר אביי לנפילה לא חיישינן, ולא לפקדון כיון ששמו אינו מפקיד בידו. אבל הברייתא חוששת לנפילה או לפקדון שאפילו בשני יוסף בן שמעון צריך להביא ראייה. ורבא אמר שא"צ להביא ראייה. ולעיל בפרק המוכר את הספינה (דף עז. ד"ה אמר) פירשתי. תוס'

328 רשב"ם.

329 או בשם אביהם או בשם מלוה אחר וטוען אחי נתנהו לי והם אומרים אתה חטפתו. רשב"ם.

אחרים. ואביי יאמר שהתנא אומר שגם אחד מן האחים צריך להביא ראיה. כדי שלא נאמר שאחד מן האחים אינו צריך להביא ראיה, כיון שאחים רגילים לחטוף זה מזה והאחים נזהרים, ואין אח אחד יכול לחטוף מיד אחיו.

כשם שמוצי' הן שט"ח על אחרים כך מוציאין זע"ז ומביאה הגמרא את מה ששנינו ונח' בכז' שטר ללוה אע"פ שאין מלוה עמו בברייתא³³⁰, כשם שמוציאין הן שטר חוב על אחרים כך מוציאין זה על זה. והתנא של הברייתא הזאת והתנא של המשנה נחלקו, אם כותבים שטר ללוה אף על פי שאין מלוה עמו. התנא של המשנה שאומר ששני יוסף בן שמעון הגרים בעיר אחת אינם מוציאים שטר חוב זה על זה, מפני שהוא סובר שכותבים שטר ללוה ואף על פי שאין מלוה עמו. וחוששים שהמחזיק בשטר הלך לסופר ולעדים ואמר להם כתבו לי שטר וחתמו לי מפני שברצוני ללוות מחברי³³¹. ואחרי שיכתבו לו את השטר, יאמר שהוא שטר שחברו שלוה ממנו כתב ונתן לו. והתנא של הברייתא סובר שאין כותבים שטר ללוה עד שיהא מלוה עמו. ומסתמא שניהם היו במעמד במקום שהשטר נכתב וכיון שידעו ולא הקפידו זה על זה לא לשום רמאות כיון שלא חוששים לנפילה.

נמצא לא' בין שטרותיו שטרו של יב"ש פרוע שטרות שניהם פרועין ר' ירמיה א' במשולשין הגמרא שואלת על מה ששנינו במשנה שאם נמצא כתוב למלוה אחד בין שטרותיו שטרו של יוסף בן שמעון שחייב לי ממון פרוע שטרות שניהם פרועים³³². אבל אם לא נמצא כתוב כך הוא יכול להוציא שטר חוב על אחד משני יוסף בן שמעון הגרים בעיר אחת. והרי שנינו במשנה ולא אחר יכול להוציא עליהן? אמר רבי ירמיה, מדובר בשטר שכתובים בו שלשה דורות, יוסף בן יעקב בן יצחק, ובשטר אחר כתוב יוסף בן יעקב בן דוד ובשטר כתוב סתם יוסף בן יעקב³³³.

אביי אמר מדובר, כשנמצאו בבית הלוה. והמשנה אומרת כך, הן על אחרים מוציאין נמצא ללוה אחד בין שטרותיו, שטרו של יוסף בן שמעון עלי פרוע³³⁴ שניהם פרועים³³⁵. מפני שעל ידי השובר הורעה חזקתם שיד בעל השטר על

330 ג' מחלוקות בדבר. רשב"ם.

331 כדי לרמות את חברו והוא אינו יודע ולכן שנינו שאין יכול להוציא על חברו ששמו כשמו. רשב"ם.

332 ואע"ג שא' בפ' שנים אוחזין סימפון היוצא מתחת ידי מלוה אינו אלא כמשחק ופסול. הרי העמידו שם את המשנה כגון שנמצא השטר בין שטרותיו הקרועים ולכן השובר כשר. רשב"ם.

333 כמו שמתרץ לקמן ולכן איתרע כחם והם בחזקת פרועים שכל אחד טוען שלי פרוע. והמלוה אינו יכול להכחישו הואיל ונמצאו השטרות בין השטרות קרועים. רשב"ם.

334 ושני יוסף בן שמעון היו נושים בו ואילמלא השובר הוזה היו שניהם נפרעים ממנו את שטרותם כמו שהעמדנו שהם יכולים להוציא שט"ח על אחרים. רשב"ם.

335 אע"ג שבשטר אחד שיש לו עליהם אין יכול להוציא עליהם משום שחוששים בכ"א שמא חברו של כל אחד כתבו אע"פ שאחד ודאי לוח חוששים שמא חברו של כל אחד ואחד כתבו והחתימו אע"ג שודאי אחד פרע משום שאין מוציאים ממון מספק. תוס'

התחתונה וככל אחד מהם יוציא את שטרו יאמר לו הנה השובר עליך³³⁷ 336.

שנינו בברייתא אם היו שניהם כהנים³³⁸, משולשים וכהנים³³⁹ יכתבו דורות³⁴⁰.

משנה

מצוה בשעת מיתתו שאמר לבנו שטר בין שטרותי פרוע ואיני יודע איזהו, והלוה האמינני ולא החזרתי שטרו ואיני רוצה ליענש, שטרות כולן פרועין³⁴¹. אם נמצא ללוה בבית המת שני שטרות שלוה ממנו שתי הלוואות הגדול פרוע הקטן אינו פרוע, מפני שאמר שטר בין שטרותיו ומשמע אחד ולא שנים.

גמרא

אמר רבא, אם אמר שטר לך בידי פרוע, הגדול פרוע והקטן אינו פרוע. ואם אמר חוב לך בידי פרוע³⁴², שטרות כולן פרועין. ואמר רבינא לרב אשי³⁴³, האם נאמר שאם אמר שדי מכורה לך שדהו הגדולה מכורה לו, שדה שיש לי מכורה לך כל שדותיו מכורות לו? מתרצת הגמרא, שם יד בעל השטר על התחתונה, ועל הלוקח שהוא המוציא מחברו להביא ראיה³⁴⁴.

משנה

המלוה את חברו על ידי ערב לא יפרע מהערב תחילה עד שיתבע את הלוה לדין ויחייבוהו. ואם

אין לו מה לשלם, יפרע מן הערב. ואם אמר לו על מנת שאפרע ממני שארצה, יפרע מן הערב. רבן שמעון בן גמליאל אומר, אם יש נכסים ללוה בין כך ובין כך לא יפרע מן הערב תחילה. וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר, הערב לאשה בכתובתה³⁴⁵ והיה בעלה מגרשה, ידירנה הבעל הנאה על דעת רבים, שמא יעשו קנוניא על נכסיו של הערב ויחזיר את אשתו.

גמרא

336 אבל נראה שאם שניהם באים בהרשאה זה מזה על הלוה יכולים לגבות אחד מן השטרות ממ"נ מן הלוה, שהרי הוא מודה הוא בע"כ בשני השטרות אלא שפרע אחד מהם. אבל אם הלוה אומר לשניכם פרעתי והשובר נכתב סתם על שניכם נראה בעיני שהיא טענה טובה. אבל כשהוא מודה בב' הלוואות אלא שפרע אחת יעשו שטר ביניהם ויגבו בין שניהם מן הלוה שטר אחד ע"י שיכתבו הרשאה זה לזה. רשב"ם.

337 מה שהעמידו בשנים אוחזין כגון שנמצא השטר בין שטרותיו פרועין אינו אליבא דאביי שהוא מעמיד בשובר היוצא מתחת יד הלוה כשאר שוברין, אלא הוא אליבא דר' ירמיה. תוס'.

338 שניהם כהנים ה"ה שניהם ישראלים אלא משום דתני' לעיל היה אחד מהן כהן תני כהנים. תוס'.

339 רשב"ם.

340 מרובעים יוסף בן יעקב בן יצחק בן אברהם, יוסף בן יעקב בן יצחק בן דוד ששמות אבותיהם לא יהיו שוים כל כך. רשב"ם.

341 חוץ מאותם שיאמרו עדיין לא פרענו. רשב"ם.

342 חוב לך בידי משמע מה שאתה חייב לי ואפי' החוב כתוב בהלוואות קטנות בהרבה שטרות. רשב"ם.

343 רשב"ם גורס לרב אשי במקום לרבא.

344 וגם דברי רבא לעיל הם משום טעם זה שיד בעל השטר על התחתונה דהיינו מלוה ולכן בחוב לך בידי פרוע, כל השטרות שיש לו עליו פרועים. רשב"ם.

345 ואין לבעל נכסים והיה בעלה מגרשה וצריך הערב לפרעה כתובתה מכיסו. רשב"ם.

לא יפרע מן הערב רבה ורב יוסף א' הגמרא הבינה שהמשנה אומרת שלא יפרע מן גברא אשלמת לי גברא אשלימי לך הערב כלל, שהערבות אינה מועילה אלא שאם הלוח מת או ברח יפרע מן הערב. אבל אם הלוח בפנינו בשעה שהמלוה תובע את חובו הערב פטור כיון שהערב מעמיד את הלוח בפנינו. ושואלת הגמרא מה הטעם שלא יפרע מן הערב? ורבה ורב יוסף אמרו שהערב יכול לומר אתה הפקדתני אדם, הפקדתני על הלוח על מנת שאם ימות או יברח שאפרע מממוני, והרי אני מחזירו לך ותתבענו בדין ואני פטור.

המלוה את חבירו ע"י ערב לא יתבע מהערב והקשה רב נחמן הרי דין זה שהערב לא יפרע כלל הוא דין של פרסים! והגמרא הבינה שרב נחמן אמר שמנהג הפרסים הוא לדון כן שיאמר 'גברא אשלמית גברא אשלימי לך', ושואלת הגמרא הרי בית דין של פרסים הולכים אחר הערב אפילו כשיש ללוח נכסים? אלא רב נחמן שאל שדבר זה הוא כמו דין שדנים בית דין של פרסים שאינם נותנים טעם לדבריהם. ואין לומר שהמלוה לא יפרע כלל מן הערב שאם כן מה הועילה הערבות! אלא ודאי שהערב נכנס בערבות ואם אין נכסים ללוח הערב ישלם תחתיו. אלא אמר רב נחמן מהו לא יפרע מן הערב?, לא יתבע מן הערב תחלה. וכן שנינו בבבביתא, המלוה את חבירו על ידי ערב לא יתבע ערב תחלה³⁴⁶, ואם אמר על מנת שאפרע ממי שארצה יתבע ערב תחלה³⁴⁷.

לומדים שערב משתעבד מהכתוב "לקח בני אמר רב הונא, לומדים שערב משתעבד, כי ערב זר" "אם ערבת לרעך" באמירה בלא קנין. מהכתוב: "אֲנֹכִי אֶעֱרְבֶנּוּ מִיְדֵי תְבַקְשֶׁנּוּ". והקשה רב חסדא הרי הערבות של יהודה וראובן היא קבלנות שהרי כתוב: "תִּנְהַ אֶתּוֹ עַל יְדֵי וְאֲנִי אֶשִׁיבֶנּוּ אֵלֶיךָ" אני אחזירנו לך כאילו אני מקבלו בידי³⁴⁸? אלא אמר רבי יצחק, לומדים שערב משתעבד מהכתוב בספר משלי: "לְקַח בְּגָדוֹ בִּי עֶרֶב זָר וּבְעֵד (נכרים) נִכְרְיָה חֲבָלָהּ". שאומר למלוה קח את בגדו של הערב כי ערב בשביל איש זר, באמירה בלבד שהרי לא כתובה כאן קבלנות. ומהכתוב: "בְּנִי אִם עָרַבְתָּ לְרַעַךְ תִּקְעֶתָ לְזֹר פִּיךָ" "נוֹקְשֶׁתָּ בְּאֲמָרֵי פִיךָ נִלְבַּדְתָּ בְּאֲמָרֵי פִיךָ" אם ערבת לרעך ממון או שחרפתו וגדפתו "עֵשָׂה זֹאת אִפּוֹא בְּנִי וְהִנְצַל בִּי בְּאֵת בְּכַף רַעַךְ לֶךָ הִתְרַפַּס וְרָהַב רַעֲיֶיךָ". עשה זאת והנצל משני דברים הללו אם יש לו ממון בידך התר לו פיסת יד, ואם לא הרבה עליו ריעים ובקש מחילה.

346 שלא נעשה ערב אלא על מנת אם ימות הלוח או ימאן לבא לדין או שיחייבוהו בית דין ולא יהיה לו מה לפרוע אז יפרע מן הערב. רשב"ם.

347 וכגון שאין נכסים ללוח וכך מפרשי' את המשנה לקמן. רשב"ם.

348 עיין בח"א למהרש"א. הנצי"ב הקשה בהעמק דבר הרי יהודה היה חייב להחזיר את בנימין מדין לוח או שואל ולא מדין ערב. ופירש שהערבות היא שאם יהיה קטרוג על בנימין שהשטן מקטרג בשעת הסכנה הוא יענש עבורו מדין ערב.

אמימר א' ערב שמשנתעבד מח' ר' יהודה ור' יוסי אם אסמכתא קונה

אמימר אמר אם ערב משתעבד היא מחלוקת רבי יהודה ורבי יוסי. לרבי יוסי שאמר 'אסמכתא'

קונה ערב משתעבד, לרבי יהודה שאמר: 'אסמכתא' לא קונה ערב לא משתעבד. וכשערב אומר אם לא יפרע לך אני אשלם לך היא 'אסמכתא' שסומך ובוטח בלבו שהלוה יפרענו ואילו היה יודע שלא יפרע הלוה לא היה נכנס בערבות. אמר רב אשי לאמימר, הרי מעשים בכל יום, שפוסקים הלכה כרבי יהודה שאסמכתא לא קונה וערב משתעבד? אלא אמר רב אשי, באותה הנאה שהמלוה מאמין לערב הוא משתעבד בלב שלם. והמלוה עושה את שליחתו של הערב כאילו הוא עצמו הלוה.

חסורי מח' וה"ק המלוה ע"י ערב לא יפרע מהערב אמר רבה בר בר חנה בשם רבי יוחנן, מה שאפרע ממי שארצה יפרע מן הערב

מנת יפרע מן הערב, זה כשאין ללוה נכסים, אבל אם יש ללוה נכסים לא יפרע מהערב תחילה. שואלת הגמרא ממה ששנינו בסיפא, רבן שמעון בן גמליאל אומר אם יש נכסים ללוה לא יפרע מן הערב. ומכאן שתנא קמא סובר שאם אמר על מנת שאפרע ממי שארצה יכול להפרע מהערב תחילה גם כשיש ללוה נכסים? אומרת הגמרא, שיש להשלים את החסר ולשנות כך. המלוה את חבירו על ידי ערב לא יפרע מן הערב. ואם אמר על מנת שאפרע ממי שארצה יפרע מן הערב. במה דברים אמורים שאין נכסים ללוה, אבל יש נכסים ללוה לא יפרע מן הערב. וקבלן אף על פי שיש נכסים ללוה יפרע מן הקבלן^{350 349}. רבן שמעון בן גמליאל אומר אם יש נכסים ללוה, לא יפרע לא מערב ולא מקבלן אלא יפרע מן הלוה.

כל מקום ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן, כל מקום ששנה כמותו חוץ מערב צידן וראיה אח'

מחלוקות שאין הלכה כמותו. ערב, ממה שרשב"ג אמר במשנתנו שלא יפרע מהקבלן ואפילו שיש ללוה נכסים כדברי חכמים. וצידן, במסכת גיטין בפרק מי

349 אם המלוה ירצה. רשב"ג.

350 ר"ת פי' בכת"י כתב ידו חסורא והכי קתני המלוה את חבירו על ידי ערב לא יפרע מן הערב כך פירושו וכן הלכה. לא יתבע מן הערב תחלה אע"פ שאין נכסים ללוה, דקרקעות אלא יתבע מן הלוה תחלה. ואם הוא רחוק ימתין לו או ילך לשם לתבעו ולכופו שלא יורדים לנכסי דערב שזאם אם הלוה היה כאן היה נותן לו מטלטלין. ואם אמר ע"מ שאפרע ממי שארצה תחלה יפרע מהערב ולא יצטרך להמתין ואחר הלוה. שאין מטריחים מלוה משום שזאם יפרע לו מטלטלין. וכגון שאין ללוה קרקעות. אבל אם יש ללוה קרקעות יתבע את הלוה תחלה ויכופנו ולא נטריח את הערב. כיון אבל כשאין נכסים ללוה והתנה ממי שארצה אפרע לא מטריחנין לחזור ולהמתין ללוה מספק אלא יפרע מן הערב. וקבלן אף על פי שיש נכסים בו. וחמש מדות בערבות א' המלוה על ידי ערב ולא התנה ממי שארצה אפרע תובע את הלוה תחלה בב"ד בין שיש בין שאין נכסים ללוה ואם לא יוכל לכופו נכנס לביתו של ערב. ב' אם התנה ממי שארצה אפרע ואין ללוה קרקעות נפרע מן הערב תחלה, אם ירצה לדון עם הערב תחלה ואם ירצה יתבע מן הלוה תחלה. ג' ואם יש לו נכסים ללוה אפילו התנה נפרע מן הלוה תחלה. ד' וקבלן כשא' תן לו ואני נותן לך בין יש לו נכסים ללוה בין אין לו נפרע מן הערב תחלה. ה' נושא ונותן ביד יפרע מן הערב ולא מן הלוה שאין למלוה על הלוה כלום, ואם לא מצא להפרע מן הערב חזור על הלוה מדר' נתן. וכל הערבים צריכים קנין חוץ מקבלן וערב בשעת מתן מעות. וקונים בכליו של קונה. לשון רבינו תם. ואם היה כתוב בשטר שנעשה פלוני בן פלוני קבלן אומר ר"י שהוא קבלן אע"ג שלא כתב בו תן לו ואני נותן לך. תוס'.

351 ולא בברייתא. רשב"ג.

שאחזו. וראיה אחרונה, במה שרשב"ג אומר בשתי המשניות בפרק זה בורר, במי שאמר אין לי עדים ואין לי ראיה, מה יעשה זה שלא היה יודע שיש לו עדים ומצא עדים, ולא היה יודע שיש לו ראיה והביא לו ראיה. בראשונה הלכה כמותו ובאחרונה אין הלכה כמותו.

